



**National Library
of Sweden**

Denna bok digitaliserades på Kungl. biblioteket år 2013

STATENS OFFENTLIGA UTREDNINGAR 1967:34

Finansdepartementet

SOU
1967 A
Ref



KOMPENSATION I VISSA FALL FÖR BENSINSKATT

SOM UTGÅR VID ANVÄNDANDE AV
MOTORSÅG OCH SNÖSKOTER

BETÄNKANDE
AVGIVET AV BILSKATTEUTREDNINGEN

Stockholm 1967

STATENS

OFFENTLIGA UTREDNINGAR 1967

Kronologisk förteckning

1. Kommunal bostadsförmedling. Hæggeström, I.
2. Allmänna arvsfonden. Esselte. Ju.
3. Utsökningsrätt VI. Esselte. Ju.
4. Ny domkretsindelning för underrätterna. Esselte. Ju.
5. Statlig publicering. Norstedt & Söner. Fi.
6. Finansiella långtidsperspektiv. Esselte. Fi.
7. Den framtida jordbrukspolitiken. Svenska Reproduktions AB. Jo.
8. Barnstugor. Barnavårdsmannaskap. Barnolycksfall. Kihlström. S.
9. Rikskonserter. Esselte. E.
10. Linköpings högskola. Del I. Victor Pettersson. E.
11. Programbudgetering. Del I. Esselte. Fi.
12. Programbudgetering. Del II. — Studier och försök. Esselte. Fi.
13. Programbudgetering. Del III. — En sammanfattning. Esselte. Fi.
14. Skolans arbetstider. Esselte. E.
15. Tjänsteställning inom krigsmakten. Esselte. Fö.
16. 1958 års utredning kyrka—stat. VII. Folkbokföringen. Beckman. E.
17. 1958 års utredning kyrka—stat. VIII. De teologiska fakulteterna. Almqvist & Wiksell, Uppsala. E.
18. Invandringen. Esselte. I.
19. Statens stöd till ungdomsverksamhet. Esselte. E.
20. Den statliga länsförvaltningen. I. Norstedt & Söner K.
21. Den statliga länsförvaltningen. II. Bilagor. Norstedt & Söner. K.
22. Skatteförvaltningen. Norstedt & Söner. K.
23. Länsindelingsutredningen. Victor Pettersson. K.
24. Lag om skatterätt. Hæggeström. Fi.
25. Narkotikaproblemet. Del I. Hæggeström. S.
26. Partiell författningsreform. Esselte. Ju.
27. Förtidsröstning och gemensamma tvådagarsval. Esselte. Ju.
28. Tryckfrihet och upphovsrätt. Berlingska boktryckeriet, Lund. Ju.
29. Transportkostnaderna i Gotlandstrafiken. Esselte. K.
30. Höga eller låga hus? Esselte. I.
31. Filmens inflytande på sin publik. Hæggeström. E.
32. Väterns och Vätterns förbindelse med västerhavet. Esselte. K.
33. Väterns och Vätterns förbindelse med västerhavet. Bilagor. Esselte. K.
34. Kompensation i vissa fall för bensinskatt som utgår vid användande av motorsåg och snöskoter. Berlingska boktryckeriet, Lund. Fi.

STATENS OFFENTLIGA UTREDNINGAR 1967:34

Finansdepartementet



KOMPENSATION I VISSA FALL
FÖR BENSINSKATT

SOM UTGÅR VID ANVÄNDANDE AV
MOTORSÅG OCH SNÖSKOTER

BETÄNKANDE

AVGIVET AV BILSKATTEUTREDNINGEN

BERLINGSKA BOKTRYCKERIET

LUND 1967

Innehåll

Skrivelse till departementschefen	5
Förslag till förordning om kompensation för bensinskatt vid yrkesmässig användning av motorsåg	7
Bensinbeskattningens nuvarande utformning	9
Utredningens principiella överväganden	10
Motorsågarna	
Inledning	11
Olika kompensationsmöjligheter	12
Taxeringsförfarandet	13
Utredningens förslag	15
Snöskotrarna	22
Sammanfattning	24

Till

Herr Statsrådet och Chefen för Kungl. Finansdepartementet

Genom beslut den 26 februari 1965 bemyndigade Kungl. Maj:t chefen för finansdepartementet att tillkalla högst sju sakkunniga med uppgift att verkställa översyn av vägtrafikbeskattningen och därmed sammanhängande frågor. Med stöd av detta bemyndigande tillkallades såsom sakkunniga generaldirektören Nils Hörjel, tillika ordförande, ledamöterna av riksdagens andra kammare Folke Björkman och Johannes Blidfors, ledamoten av riksdagens första kammare Nils-Eric Gustafsson, numera kanslirådet Böret Palm, ledamoten av riksdagens andra kammare Gösta Sterne samt numera kanslirådet Göran Wahlgren.

De sakkunniga har antagit benämningen bilskatteutredningen.

Sedan Wahlgren den 28 januari 1966 på egen begäran entledigats från ifrågasvarande uppdrag, har departementschefen samma dag förordnat hovrättsassessorn Hans Henrik Abelin att vara ledamot av utredningen.

Att såsom experter biträda utredningen har tillkallats byrådirektören Ture Grahn, departementssekreteraren Östen Milstam, byråchefen Einar E:son Thulin och kanslirådet Bruno Öhrn. Till sekreterare åt utredningen har förordnats hovrättsassessorn Jan Johnsson.

I utredningens direktiv erinras om att drivmedelsskatterna belastar vissa näringsgrenar utöver den nytta de har av vägväsendet och att detta problem i vissa fall lösts genom olika former av restitution. Det uttalas att utredningen bör försöka finna en lämplig lösning av hithörande frågor.

Utredningsarbetet har nu kommit så långt, att vissa huvudlinjer av det kommande förslaget till utformning av vägtrafikbeskattningen framträder. Det står klart, att man även för framtiden torde bli tvungen att kompensera vissa näringsgrenar genom olika restitutionsformer. Utredningen har ansett sig kunna lägga fram förslag om viss kompensation utan att slutförandet av utredningsuppdraget i övrigt behöver avvaktas. I förevarande betänkande behandlas således frågor om gottgörelse för bensinskatt som erläggs i samband med förvärvsmässig användning av motorsåg och vid användning av snöskoter inom rennärningen.

Vid utarbetandet av förslagen, såvitt de gäller kompensation för bensinskatt som utgår vid användning av motorsåg, har utredningen biträts av förste taxeringsintendenten Olof Nordström och förste länsassessorn Arne Steneborn.

Stockholm i augusti 1967.

Nils Hörjel

Hans Henrik Abelin

Johannes Blidfors

Böret Palm

Folke Björkman

Nils-Eric Gustafsson

Gösta Sterne

/Jan Johnsson

Förslag till
Förordning om kompensation för bensinskatt vid yrkesmässig
användning av motorsåg

Häri genom förordnas som följer.

1 §.

Den som för yrkesmässig användning av motorsåg haft kostnad för förbrukning av bensin och smörjolja (*kompensationsgrundande kostnad*) kan erhålla kompensation för bensinskatt på de villkor som sägs i denna förordning.

Kompensation utgår endast, om den kompensationsgrundande kostnaden för beskattningsår uppgått till lägst 200 kronor.

Kontrollstyrelsen fastställer och utbetalar kompensation.

2 §.

Den som önskar erhålla kompensation skall avge särskild ansökan på blankett enligt fastställt formulär.

3 §.

Ansökan om kompensation inges till taxeringsnämnden i sökandens hemortskommun såsom bilaga till den allmänna självdeklaration i vilken avdrag yrkas för kompensationsgrundande kostnad. Sökanden skall i deklarationen eller annan handling som lämnas till ledning för taxeringen särskilt uppge denna kostnad.

4 §.

Taxeringsnämndens ordförande anger på ansökningshandlingen hur avdrag för kompensationsgrundande kostnad be-

dömts vid taxeringen till statlig inkomstskatt och översänder handlingen till kontrollstyrelsen senast den 31 juli under taxeringsåret.

5 §.

Överstiger den av taxeringsnämnd godtagna kompensationsgrundande kostnaden ej 4 000 kronor, utgår kompensationen med den andel av kostnaden som Konungen bestämmer. Överstiger den godtagna kostnaden 4 000 kronor, utgår kompensationen efter kontrollstyrelsens prövning med 43 öre för varje liter förbrukad bensin.

Har taxeringsnämnden ej tagit ställning till uppgift, som lämnats enligt 3 §, bestämmer kontrollstyrelsen den kompensationsgrundande kostnaden.

Ändras sökandens taxering till statlig inkomstskatt, kan sökanden hemställa hos kontrollstyrelsen, att den ändrade taxeringen skall läggas till grund för bedömningen av ansökan om kompensation. Sökanden skall därvid förete bevis om ändringen.

6 §.

Den som på uppdrag av kontrollstyrelsen granskar uppgifter om kompensationsgrundande kostnad, får taga del av självdeklaration eller annan handling, som är av betydelse för granskningen.

7 §.

Kompensation utbetalas före taxeringsårets utgång, om hinder ej möter.

8 §.

Kontrollstyrelsen delger sökanden sitt beslut om kompensation med angivande av vad den som vill fullfölja talan mot beslutet har att iakttaga.

9 §.

Talan mot kontrollstyrelsens beslut om kompensation föres genom besvär hos kammarrätten. Den som vill anföra besvär över beslutet skall inom två månader från det han fick del av detta inkomma med besvärsinlaga till kontrollstyrelsen.

Besvärsinlaga skall ställas till kammarrätten samt innehålla uppgift om klagandens namn, yrke och postadress.

I inlagan skall klaganden uppge

1. det beslut mot vilket talan föres,
2. grunderna för besvärstalan, om de ej framgår av vad han tidigare anfört i saken,
3. i vilken del beslutet överklagas och den ändring i beslutet, som klaganden yrkar.

10 §.

Över kammarrättens beslut enligt denna förordning får talan ej föras.

11 §.

Den som i ansökningsärende uppsåtligt lämnar oriktig uppgift till ledningen för bestämmande av kompensation, dömes till böter eller fängelse i högst sex månader, om ej gärningen är belagd med straff i brottsbalken.

Har någon lämnat sådan uppgift av grov oaktsamhet, dömes han till böter.

12 §.

Innehållet i uppgift, som lämnas eller inhämtas i ansökningsärende, får ej yppas i vidare mån än som behövs för att vinna det med uppgiften avsedda ändamålet. Den som bryter häremot, dömes till böter eller fängelse i högst sex månader.

Brott som avses i första stycket får åtalas av allmän åklagare endast efter angivelse av målsägande.

13 §.

Närmare bestämmelser om tillämpningen av denna förordning meddelas av Konungen eller myndighet som Konungen förordnar.

Denna förordning träder i kraft den 1 januari 1968 och tillämpas första gången under taxeringsåret 1969.

Bensinbeskattningens nuvarande utformning

På bensin utgår för närvarande tre olika slags skatt, nämligen bensinskatt med 43 öre per liter, särskild skatt på motorbränslen med 5 öre per liter och energiskatt med 9 öre per liter. Av dessa skatter är endast bensinskatten specialdestinerad för vägväsendet. Det är alltså ur bilskatteutredningens synpunkt endast för denna skatt som det finns anledning att söka begränsa effekten till vägtrafiksektorn. Utredningen behandlar därför i det följande inte de båda andra skatteformerna.

Bestämmelserna om bensinskatt finns i KF den 7 april 1961 om bensinskatt. I princip är all bensin skattepliktig. Skattefrihet medges i huvudsak endast för bensin som förbrukats för järnvägsdrift, flygplansdrift, provkörning av motorer på provbädd eller för andra tekniska ändamål än motordrift. Skattskyldigheten åvilar enligt huvudregeln tillverkare och återförsäljare, vilka registreras hos kontrollstyrelsen.

Det förhållandet att bensinskatt utgår även för bensin, som används för annat än vägtrafik, innebär att flera kategorier av förbrukare nödgas bidra till vägväsendet utan att ha motsvarande nytta därav. Krav på gottgörelse härför har också rests vid olika tillfällen. Kraven har i några fall tillgodosetts genom regler om kompensation — individuell eller kollektiv — av bensinskatt. Utbetalda belopp avräknas mot automobilskattemedlen.

Till jordbruksnäringen utgår individuell, schablonmässig bestämd gottgö-

relse för bensinskatt som erlagts vid användning av bensindrivna traktorer och skördetröskor. Kompensationsbeloppen utgör per år för traktor 340 kronor, för självgående skördetröska 575 kr. och för skördetröska med hjälpmotor 150 kr. Denna kompensation administreras av statens jordbruksnämnd. Utbetalningarna beräknas för budgetåret 1967/68 uppgå till 12 milj. kr.

Även till trädgårdsnäringen utgår gottgörelse för av dess utövare erlagd bensinskatt. Kompensationen är här konstruerad som en kollektiv återbäring, vilken till större delen disponeras av lantbruksstyrelsen i samråd med representanter för trädgårdsnäringen för bidrag till vissa för näringen allmännyttiga ändamål. För budgetåret 1967/68 har för denna kompensation anvisats 400 000 kr.

Gottgörelse till fiskerinäringen utgår enligt i princip samma grunder som gäller för trädgårdsnäringen. För denna återbäring har för budgetåret 1967/68 anvisats i runt tal 1 milj. kr. Anslaget disponeras av fiskeristyrelsen.

Med det under sjätte huvudtiteln upptagna anslaget Bidrag till småbåtshamnar m.m. avses att i viss omfattning ge kollektiv gottgörelse för erlagd bensinskatt genom att disponera automobilskattemedel för ändamål som tjänar den mindre sjöfartens intressen. Anslaget är för budgetåret 1967/68 upptaget till i runt tal 4,2 milj. kr.

Utredningens principiella överväganden

Bilskatteutredningens huvuduppgift är att verkställa en översyn av vägtrafikbeskattningen. Arbetet har nu hunnit så långt att vissa huvudlinjer i utredningens kommande förslag framträder. Således står det klart att bensinbeskattning bör finnas även i framtiden. Utredningen är medveten om de svårigheter som föreligger, om man önskar begränsa beskattningen till vägtrafiksektorn. Olika möjligheter att lösa detta problem har övervägts.

Till fördelarna ur administrativ synpunkt med den nuvarande bensinbeskattningen hör att skatten i allmänhet tas ut hos tillverkarna eller grossisterna och att undantagen från skatteplikten är få. Utredningen har ansett att man inte utan tungt vägande skäl bör avstå från dessa fördelar.

En möjlighet att tillhandahålla skattefri bensin för förbrukning utanför vägtrafiksektorn är att med spårämnen och färg märka den skattefria varan. Denna lösning har i viss utsträckning valts i några länder. Utredningen har allvarligt övervägt om det skulle vara möjligt att för Sveriges del genomföra ett sådant system. Frågan diskuterades också vid de hearings som utredningen höll med olika myndigheter och organisationer under hösten 1966. Utredningen har kommit till den slutsatsen att ett fullt genomfört system med färgning av skattefri bensin skulle skapa kontroll- och distributionsproblem, som inte kan bemästras. En begränsning av skattefriheten skulle visserligen minska dessa problem men å andra sidan medföra att nyttan av märkningen

blev tämligen ringa jämförd med kostnaderna och de administrativa olägenheterna.

Sedan utredningen således funnit att avgränsningsproblemen inte kan lösas genom märkning av skattefri bensin, synes intet annat återstå än att kompensera genom skatterestitution. Av uttalanden från de olika intressenterna har utredningen kommit till den uppfattningen att kompensationsfrågorna kan anses lösta för jordbruket, trädgårdsnäringen och fiskerinäringen. Inte heller när det gäller bensin som används för småbåtar synes det vara anledning att nu överväga kompensationsförfarandet. Det må nämnas att frågan om sjöfartens ansvar för de tjänster som det allmänna tillhandahåller utreds inom sjöfartsutredningen, som därvid torde uppmärksamma även frågan om småbåtsägarnas kostnadsansvar. Såsom bevillningsutskottet påpekat (BevU 1967: 41), är det beträffande småbåtarna också i huvudsak fråga om bensin som används för fritidsändamål. Det finns emellertid andra områden, för vilka det synes angeläget att kompensationsproblemen tas upp till behandling snarast. Således har anspråk på gottgörelse framställts från representanter för skogsarbetarna såvitt gäller bensin, som används för motorsågar, och från företrädare för samerna beträffande bensin till de snöskotrar som används inom rennäringen. Utredningen har bedömt situationen så att dessa krav bör kunna behandlas för sig utan att utredningens huvudbetänkande därför behöver avvaktas.

Motorsågarna

INLEDNING

Motorsågar används huvudsakligen inom skogsbruket, mestadels i avverkningsarbete men även i röjningsarbete. I någon ehuru ringa utsträckning använder man motorsåg i byggnadsarbete. Arbetstagarerna inom skogsbruket torde i allmänhet vara organiserade i Svenska skogsarbetareförbundet eller Skogsbruksfederationen. I icke ringa utsträckning arbetar emellertid de i skogsbruket sysselsatta i egen skog och för egen räkning. Dessa skogsägare är ofta anslutna till RLF eller via lokalföreningar till Sveriges skogsägareföreningars riksförbund. Bilskatteutredningen har under utarbetandet av sitt förslag samrått med representanter för dessa fyra organisationer och LO, vilka förklarat att de i allt väsentligt instämmer i vad utredningen föreslår. Organisationerna har också åtagit sig att genom upplysningsverksamhet och rådgivning underlätta genomförandet av kompensationsystemet.

Utredningen har försökt uppskatta den mängd bensin som årligen förbrukas vid användning av motorsåg. Enligt beräkningar, som på bilskatteutredningens begäran utförts av Stiftelsen Skogsarbeten, var år 1965 förbrukningen av bensin för motorsågar ca 23 milj. l. Man har emellertid från stiftelsens sida framhållit, att beräkningarna är osäkra och att förbrukningen numera sannolikt är högre, särskilt som omfattningen av kvistningsarbetet med motorsåg ökat. En förbrukning på ca 30 milj. l har ansetts sannolik för år 1966.

Bilskatteutredningen har också haft

tillgång till en undersökning, som utförts av produktavdelningen vid Svenska Gulf i samarbete med landets motorsågsfabrikanter och i någon mån SLR.

Man beräknar i denna undersökning årsförbrukningen av bensin för motorsågar i kontinuerligt bruk till 20 milj. l. Här finns alltså inte med det stora antal motorsågar som används endast mera sporadiskt. Gulfs undersökning utfördes under år 1965.

Överstyrelsen för ekonomisk försvarsberedskap har också utfört vissa beräkningar av årsförbrukningen. Man har utgått från en drivmedelsåtgång på genomsnittligt en liter bensin per arbetstimme. Eftersom avverkningen har uppskattats till en skogskubikmeter (m^3sk) per timme och 50—55 milj. m^3sk per år skulle årsförbrukningen med denna utgångspunkt bli 50—55 milj. l.

Genom statens maskinprovningars avdelning i Röbbäcksdalen har utförts mätningar av bensinförbrukningen vid motorsågning i trakten av Lycksele. Man har kommit till ett genomsnitt på 0,6 l per timme och m^3sk . Avdelningens föreståndare har emellertid förklarat att värdet för hela landet antagligen ligger något högre, eftersom den sågning som mätningen avser utfördes av mycket skickliga yrkesmän och gällde relativt klen timmer. Han har utifrån sin erfarenhet ansett att ett genomsnitt för landet i dess helhet borde ligga omkring 0,75 l per m^3sk .

Enligt skogsstatistisk årsbok 1964—65 uppgick antalet avverkade m^3sk för avverkningssäsongen 1964/65 till 62,4 milj.,

vari emellertid ingår även de små kvantiteter som avverkats med vanlig såg eller maskin. Det kan nämnas att genomsnittet för avverkningsssäsongerna 1954/55—1963/64 är 51,1 milj. m³sk.

Med utgångspunkt från dessa olika uppgifter förefaller det rimligt att uppskatta förbrukningen per m³sk till 0,75—0,8 l. Detta ger med en årsavverkning om 60 milj. m³sk en total bensinförbrukning för år 1965 om 45—50 milj. l.

Emellertid får man inte fram hela bensinförbrukningen genom antalet avverkade m³sk. En icke ringa mängd bensin används i samband med röjningsarbeten. En tjänsteman i skogsstyrelsen har — utan anspråk på exakthet — antagit att denna förbrukning uppgår till 2—3 milj. l per år.

Om den totala förbrukningen av bensin till motorsågarna uppskattas till 50 milj. l per år blir motsvarande bensinskatt drygt 20 milj. kr. per år. Det måste framhållas att denna uppskattning vilar på ett osäkert underlag. En felkälla finns redan däri att den använda bensinen är uppblandad med olja, såsom är brukligt för tvåtaktsmotorer. Inblandningen lär variera mellan 4 och 8 %.

Enligt vad utredningen erfarit betalar regelmässigt den enskilde skogsarbetaren den bensin som förbrukas för motorsågning. Inom Skogsarbetareförbundet anser man att arbetsgivaren endast i undantagsfall och tillfälligtvis tillhandahåller bensinen utan kostnad för arbetstagaren. Av den totala förbrukningen skulle således endast några få promille betalas av arbetsgivare. Inom Skogsbruksfederationen känner man inte till något sådant fall, då arbetsgivare tillhandahåller bensin.

OLIKA KOMPENSATIONS- MÖJLIGHETER

Kompensationen kan ordnas antingen kollektivt eller individuellt. En kollektiv

kompensation är i allmänhet billigare att administrera medan individuell gottgörelse har den fördelen att de återburna medlen direkt kommer dem tillgodo som svarat för skatten.

I förevarande fall har utredningen inte ansett det möjligt att ordna en kollektiv kompensation enligt samma mönster som för trädgårdsnäringen och fiskerinäringen. Anledningen är främst att det inte finns kollektiva nyttigheter för vilka man kan använda så stora belopp som 20 milj. kr. per år. Det må nämnas att arbetstagsarsidan inte velat acceptera att medlen används för sådana närliggande ändamål som t.ex. förbättring av raststugor.

Utredningen har också övervägt att fördela de medel, som skall återbäras, mellan de fyra intresseorganisationerna. En sådan ordning är emellertid förenad med många besvärliga problem. Det torde bli vanskligt att göra fördelningen så, att den svarar mot den bensinskatt som erlagts av respektive organisations medlemmar, eftersom man inte har och inte utan svårighet kan få någon kunskap därom. Lösningen innebär också problem beträffande de oorganiserade. Även om systemet medför att arbetstagarna får individuell gottgörelse genom Skogsarbetareförbundet och Skogsbruksfederationen, vinner man därmed inte några administrativa fördelar jämfört med en ordning där kompensationen ombesörjes av ett offentligt organ. Det förefaller inte sannolikt att man på detta sätt får en billigare handläggning. I stället har metoden vissa nackdelar, bl.a. med hänsyn till svårigheterna att bereda de enskilda möjlighet att anföra besvär över organisationernas beslut om kompensation.

Vidare har utredningen ingående prövat om man i stället för att lämna kompensation för bensinskatten direkt till organisationerna skulle låta en stiftelse ta hand om medlen. I stiftelsens styrelse skulle finnas representanter för det all-

männa och för de fyra intresseorganisationerna. Härmed kunde bl.a. de oorganiserades intressen tillgodoses, t.ex. med individuell återbäring genom stiftelsens försorg. Sannolikt skulle emellertid stiftelsen tvingas fördela merparten av de stiftelsen tilldelade medlen mellan intresseorganisationerna och därmed hade man tillbaka samma problem som om organisationerna fått medlen direkt från staten.

När det gäller möjligheterna att ordna individuell restitution, har utredningen funnit att svårigheterna framförallt ligger på det administrativa planet. Enligt utredningens bedömande kan antalet kompensationsberättigade bli så stort som 80 000. Ett system med särskild, fristående prövning av varje enskilt fall har utredningen funnit vara ogenomförbart, särskilt som möjligheterna att genom intyg eller andra handlingar få bevisning om kompensationsgrundande fakta torde vara små, när det gäller dem som inte arbetat som anställda.

Eftersom intäkter och kostnader vid användandet av motorsåg prövas i samband med den årliga taxeringen till statlig och kommunal inkomstskatt ligger det nära att överväga om denna prövning kan utnyttjas. Härvid måste det dock vara ett villkor att taxeringsmyndigheternas arbete i görligaste mån lämnas ostört. Utredningen har, såsom framgår av det följande, funnit detta vara en framkomlig väg. Denna uppfattning delas av de fyra intresseorganisationerna.

TAXERINGSFÖRFARANDET

För kompensation av bensinskatt torde vanligen komma i fråga de som i egenkap av anställda avverkar skog (i fortsättningen kallade skogsarbetare), samt de som äger skog eller avverkningsrätt till skog och själva avverkar för avsalu (skogsägare).

I sin allmänna självdeklaration (formulär 1 a) tar en *skogsarbetare* normalt upp uppburna ersättningar för skogsavverkning under rubriken E. Inkomst av tjänst. Under denna rubrik yrkar han också avdrag för kostnader för intäkternas förvärvande. Hit räknas kostnader för inköp av bensin och olja till motorsåg och för anskaffning och reparation av redskapen.

Några särskilda formulär till bilagor för specificering av avdrag, som har samband med användande av motorsåg, finns inte. Däremot brukar skogsarbetarna — ofta dock först efter anmaning — i själva deklARATIONEN eller på lös lapp specificera kostnader för bensin (med däri inblandad olja), olja för smörjning o.dyl., anskaffning av såg samt reparationer av såg.

Även kostnader för resor till och från arbetet, i förekommande fall med bil (eller moped), dras av under inkomst av tjänst. Då fråga är om bilkostnader tillämpar man regelmässigt schablonavdrag. I detta schablonavdrag ingår förutom kostnader för bensin även reparationskostnader, värdeminskningsavdrag m.m. Bensinkostnaderna kommer alltså här ej till synes direkt.

Vidare må nämnas, att en skogsarbetare givetvis kan ha köpt bensin att användas för ändamål, som inte är avdragsgilla vid taxeringen, såsom för resor med bil eller moped utan samband med intäkternas förvärvande. För skogsarbetaren kan alltså hans bensinkostnader hänföras till användande av motorsåg, till avdragsgilla resor (jfr dock vad som nyss sagts om schablonavdrag) samt till icke avdragsgilla ändamål.

Skogsägare deklarerar i allmänhet intäkter vid försäljning av skog eller skogsprodukter såsom inkomst av jordbruk. Sådan inkomst ingår såsom en del av inkomst av jordbruksfastighet och redovi-

sas på jordbruksbilagor som fogas till självdeklarationerna. Inkomst av skogsbruk (liksom övriga inkomster av jordbruksfastighet), deklarerar regelmässigt efter den s.k. kontantprincipen, dvs. intäkter tas upp för det år då de inflyter och avverkningskostnader m.m. på motsvarande sätt för det år då utgift betalats eller omkostnad eljest ägt rum. Har en skogsägare själv avverkat egen skog med anlåtande av motorsåg anger han följaktligen bensinkostnader såsom utgift för det år, då han betalt bensinen. Intäkter och utgifter kan falla på samma år. Ofta uppbärs emellertid likvid för skogsprodukter något eller några år efter det avverkning skett. I jordbruksbilagan (vanligen formulär 4 a) finns ej någon särskild rad för bensinkostnader vid användande av motorsåg. Ofta tas i bilagan upp ett enda belopp innefattande kostnader för all i jordbruket eller skogsbruket använd bensin och olja. Yrkas avdrag för personbil skall dock en viss specifikation lämnas.

Vidare kan nämnas att kostnader, som har samband med drivande av motorsåg, också kan förekomma vid beräkning av inkomst av rörelse. Sålunda är skogsavverkning på annans mark på grund av särskild upplåtelse av avverkningsrätt att hänföra till denna förvärvskälla.

Den som är både skogsarbetare och skogsägare hör vid avgivande av sin självdeklaration dela upp sina bensinkostnader, så att dessa fördelas på utgifter under inkomst av tjänst och utgifter under inkomst av jordbruksfastighet. Det förekommer dock, att den som visserligen själv äger skog men som dessutom är skogsarbetare redovisar sina intäkter vid fällning av skog för annan skogsägars räkning i jordbruksbilagan (under delrubriken körslor etc.) och ej under inkomst av tjänst. Följaktligen drar han också av sina utgifter vid fällningen på denna bilaga.

I fråga om taxeringsarbetets bedrivande må följande nämnas.

Som bekant lämnas självdeklarationer årligen normalt senast den 15 februari och avser inkomster och utgifter för nästföregående år. Deklarationerna m.m. sorteras hos de lokala skattemyndigheterna, varvid tillses att kontrolluppgifter o.d. läggs in i vederbörande deklarationer. Arbetet inom en taxeringsnämnd påbörjas omkring den 1 mars och skall vara avslutat senast den 30 juni. Granskningen av deklarationer företas huvudsakligen av nämndens ordförande, biträdd av kronoombudet och nämndens övriga ledamöter. Beslutanderätten ligger helt hos nämnden. Nämndens kommunvalda representanter äger — åtminstone utanför större städer — regelmässigt en mycket god personkännedom och vetenskap om lokala förhållanden. Man kan förutsätta att i distrikt, där skogsavverkning är vanlig, många ledamöter ofta själva är skogsarbetare eller skogsägare. I varje fall känner de väl till under vilka förhållanden skogsavverkning sker.

Redan under den tid taxeringsnämnderna arbetar återställer de successivt deklarationer m.m. till de lokala skattemyndigheterna för längdföring. Under sommaren och hösten används deklarationerna såsom underlag för ATP-beräkningen. I regel förvaras de hos de lokala skattemyndigheterna under ca två år. Då besvär anförs över en taxering, tas deklarationen ur den bunt, i vilken den eljest ligger, och läggs in tillsammans med övriga besvärshandlingar. Deklarationer kan tas ur sina buntar även av andra anledningar, bl.a. för statistisk bearbetning.

Taxeringsnämndernas granskning innefattar av lättförståeliga skäl en kontroll av både inkomster och utgifter. Till ledning både för skogsarbetarna och för taxeringsmyndigheterna finns s.k. kontrolluppgifter från arbetsgivarna. Liksom

andra skattskyldiga är dock skogsarbetarna pliktiga att själva föra anteckningar om sina inkomster och får därför ej helt lita på arbetsgivarnas uppgifter. I kontrolluppgifterna finns däremot ej några upplysningar om skogsarbetarnas utgifter. Dessa bör visserligen själva föra anteckningar om hur mycket bensin de förbrukat för olika ändamål men man måste hålla i minnet att anteckningarna ofta görs under besvärliga förhållanden. Uppgifterna i deklARATIONERNA om bensin, använd för drivande av motorsågar i tjänsten, är därför stundom mindre exakta. Vad som komplicerar uppgiftslämnandet och därmed även kontrollen från taxeringsmyndigheternas sida är att en skogsarbetare, såsom tidigare antytts, kan använda bensin ej blott för drivande av motorsåg i tjänsten utan även för andra ändamål såsom för drivande av bil eller moped.

En skattskyldig, som haft utgifter för inköp av bensin i egenskap av skogsägare, har mången gång svårare än en skogsarbetare att ange rätta avdragsbelopp i sin självdeklaration med bilagor. Visserligen bör han föra anteckningar men, såsom framgått av det hittills sagda, är det ej sällan svårt att göra en uppdelning efter det ändamål som bensinen använts för. I motsats till skogsarbetaren har han ej några uppgifter från arbetsgivare till sin och taxeringsmyndigheternas vägledning. Däremot har han oftast tillgång till virkesmätningssuppgifter och kontrakt rörande försålt virke. En komplikation är det att han vid taxeringen ofta skall ha avdrag för omkostnader för avverkning av skog för ett år, som ligger före det då han uppbär intäkter av skogsavverkningen. Eftersom skogsägaren själv har begränsade möjligheter att lämna uppgifter om bensinförbrukningen, är det givet att taxeringsnämndens möjligheter att kontrollera denna är än mer inskränkta. Detta gäller ej blott i fråga

om kostnaderna för totalt inköpta liter bensin under ett år utan även om fördelningen av bensinkostnaderna efter användningsområden.

Då den skattskyldige är missnöjd med taxeringsnämndens bedömning av hans deklARATION kan han, om beslutet innefattar avgörande i sak, anföra besvär däröver till länsprövningsnämnden. Från prövningsnämnden kan talan föras vidare till kammarrätten och därifrån i vissa fall till regeringsrätten.

UTREDNINGENS FÖRSLAG

Fördelen med en lösning av kompensationsproblemet i anslutning till taxeringsförfarandet skulle enligt utredningens utgångspunkt vara att man kan utnyttja de uppgifter som redan nu lämnas till taxeringsnämnderna och den prövning som sker där. Därefter skulle endast återstå att låta den utbetalande myndigheten — enligt förslag härnedan kontrollstyrelsen — få besked om taxeringsnämndernas bedömning. Frågan är alltså om denna förutsättning håller och hur man i så fall skall lösa kommunikationsproblemet.

Som utredningen visat kan tre grupper av förbrukare komma i fråga för rätt till kompensation. Den kompensationsberättigade kan ha använt motorsåg som arbetstagare, som skogsägare vid avverkning i egen skog eller som företagare vid avverkning på annans mark. Kombinationer härav förekommer naturligtvis också. Uppgift i en eller annan form om intäkter och kostnader lämnas alltså vanligen i allmänna självdeklarationen i formulär 1 a, i jordbruksbilagan formulär 4 a och i rörelsebilagan formulär 7 a.

Om man avser att använda någon i samband med deklARATIONSGRANSKNINGEN prövad uppgift som grund för bensinskattkompensationen har man att välja mellan uppgift om den inkomst arbetet gett och uppgift om de kostnader som

användandet av motorsåg orsakat. Ju större intäkt eller kostnad som tas upp desto större blir kompensationsbeloppet. Eftersom de skattemässiga effekterna medför en strävan från de skattskyldiga att sänka intäkterna och höja kostnaderna skulle det ur kontrollsynpunkt vara lämpligt att ta intäktsposten till utgångspunkt för kompensationen. Ett ytterligare skäl härför är att uppgifterna om intäkter ofta är lättare att kontrollera. Utredningen har med hänsyn till dessa förhållanden undersökt om intäkterna kan läggas till grund för kompensationen.

I fråga om ackordsavlönat huggningsarbete torde ersättningen enligt nuvarande avtal stå i tämligen konstant proportion till motorsågens användning och därmed till drivmedelsförbrukningen. Vissa preliminära undersökningar har gett anledning anta att drivmedelskostnaderna i dessa fall uppgår till 7 à 8 % av dagsförtjänsten. En schablonisering med utgångspunkt härifrån skulle antagligen vara rimlig. Det kan nämnas att förste taxeringsintendenterna i Jämtlands och Norrbottens län till ledning för taxeringsarbetet rekommenderat 7 % av arbetsinkomsten som en lämplig utgångspunkt vid bedömningen av yrkade avdrag för drivmedelskostnader. Även när det gäller röjningsarbete, som är tidlönat, skulle det möjligen gå att beräkna förbrukningen med ledning av dagsinkomsten. Procentsatsen skulle här kunna bestämmas till 13 à 14.

För tidlönat huggningsarbete (exempelvis beredskapsarbete) liksom vid användning av motorsåg i förvärvskällorna jordbruksfastighet och rörelse torde det emellertid inte vara möjligt att bestämma drivmedelsförbrukningen efter arbetsinkomsten. Här skulle i stället den avverkade virkeskvantiteten få läggas till grund för kompensationen. Beträffande skogsägaren skulle det emellertid bli praktiskt taget ogörligt att få någon kon-

troll över hur mycket av försålt virke som han själv avverkat.

Utredningen har ansett att man med den ovan skisserade lösningen skulle nödgas antingen efterge kontrollen för stora grupper i en omfattning som inte är acceptabel eller lägga så mycket extra arbete på taxeringsnämnderna att förslaget fördenskull inte kan genomföras. Därtill kommer att man skulle få olika restitutiongrunder för olika kategorier och att de kompensationsgrundande uppgifter som avser avverkad kvantitet inte skulle lämnas till ledning för taxering och således ej vara straffsanktionerade. Utredningens slutsats blir alltså att denna väg inte är framkomlig.

Går det då att använda avdragsposterna som grund för beräkning av bensinskattkompensationen?

Om den kompensationsberättigade yrkar avdrag på formulär 1 a, torde det återfinnas på s. 2 under rubriken »Avdrag för kostnader för intäkternas förvärvande» som sammanlagda kostnader för bensin och kedjesmörjolja till motorsåg. Någon sammanföring med annan avdragspost sker knappast. Kan då detta avdragsbelopp, som avser bensin och smörjolja, användas som kompensationsgrund?

Enligt vad utredningen inhämtat uppgår smörjoljeförbrukningen normalt till en tredjedel av bensinförbrukningen. Det finns fall där oljeförbrukningen är så hög som hälften och så låg som en fjärdedel av bensinförbrukningen. Efter hand som allt fler sågar får automat-smörjning, blir avvikelserna från genomsnittet emellertid mindre. Utredningens uppfattning är att man kommer nära det verkliga förhållandet, om man utgår från en tredjedel.

Priserna på smörjolja varierar med hänsyn till hur stora mängder man köper per gång. Följande priser torde vara representativa.

100 kg	=	1101	ger	ett	literpris	om	1:92
25 kg	=	281	»	»	»	»	2:13
5 gallons	=	191	»	»	»	»	2:35
1 gallon	=	3,81	»	»	»	»	2:60

Drivmedelspriset varierar något med hänsyn till försäljningsplats och oljeblandning. Variationerna synes dock vara så små, att de saknar praktisk betydelse i detta sammanhang. Utredningen har vid beräkningarna härnadan utgått från ett pris om en krona per liter.

Utredningen har funnit att en schablonisering med återbäring om 25 % av kostnaderna för bensin och smörjolja ungefärligen svarar mot bensinskatten och således ger ett tämligen riktigt resultat. Återbäringen skulle då bli 500 kr., om avdraget uppgår till 2 000 kr., vilket torde motsvara en van skogsarbetares årskostnad. I tabellen härnadan visas vilken bensinskatt han kan ha erlagt i olika fall.

Inköpspris per liter smörjolja kr.	Erlagd bensinskatt, kr., vid en smörjoljeförbrukning (i procent av bensinförbruk- ningen) om		
	40 %	33 %	25 %
1:92	486:—	527:—	580:—
2:13	464:—	506:—	562:—
2:35	443:—	488:—	540:—
2:60	421:—	462:—	521:—

Schabloniseringen ger ett praktiskt taget helt riktigt resultat, om smörjoljeförbrukningen ligger vid en tredjedel av bensinförbrukningen och smörjoljan köps i 25 kg dunk. Största avvikelserna uppstår i de fall där smörjoljekostnaden är exceptionellt hög eller låg då över- resp. underkompensationen blir 79 resp. 80 kr. Schabloniseringen är enligt utredningens mening acceptabel, särskilt som variationerna i smörjoljeförbrukningen — efter vad som uppgivits — tenderar att minska.

Om formulär 4 a används, återfinns i normalfallet avdrag för bensin och smörjolja till motorsåg på s. 2 antingen under

punkt 3, inbakat i posten »bränn- och smörjoljor», eller separat under punkt 10, »Diverse för skogsbruket». Man bör kunna föreskriva, att den som vill ha bensinskattekomensation skall redovisa avdraget separat, förslagsvis under punkt 10. En sådan föreskrift synes snarare underlätta än försvåra taxeringsnämndernas arbete. En fördel hade det givetvis varit om blanketten utformats så, att en särskild rad reserverats för »bensin- och smörjolja för motorsåg» under punkt 3. En sådan ändring av blanketten är inte nödvändig för genomförandet av utredningens förslag. Utredningen har emellertid erfarit att även andra skäl talar för en uppdelning av den nuvarande rubriken »bränn- och smörjoljor». Man synes därför vid lämpligt tillfälle kunna beakta utredningens önskemål.

Även för det fåtal fall när någon annan deklarationsbilaga används för att redovisa arbete med motorsåg torde man kunna föreskriva att avdraget skall tas upp för sig.

Taxeringsnämndens prövning av deklARATIONEN kan, med avseende på avdraget, ge tre olika resultat, nämligen

- 1) taxeringsnämnden godtar avdraget
- 2) taxeringsnämnden ändrar avdraget
- 3) taxeringsnämnden gör en sådan skönsmässig prövning av hela eller en del av deklARATIONEN att avdraget inte blir bedömt.

I fall 1 och 2 kan taxeringsnämndens bedömning läggas till grund för kompensationen. I fall 3 kan man överlåta prövningen till kontrollstyrelsen, som efter meddelande från taxeringsnämnden om dess beslut kan förelägga sökanden att med intyg och andra fakta styrka sina uppgifter om kostnader för bensin och smörjolja till motorsåg.

Om den skattskyldige är missnöjd med taxeringsnämndens bedömning av hans taxering kan han, som påpekats ovan,

anföra besvär däröver. Om han vinner framgång med sin besvärstalan bör han kunna hos kontrollstyrelsen, med företeende av högre instans beslut, hemställa om den ytterligare kompensation som beslutet ger anledning till. Om högre instans sänker ett av lägre instans godtaget avdrag, synes detta inte behöva föranleda någon ändring av tidigare kompensationsbeslut. Sådana fall torde bli sällsynta och en bevakning skulle med all sannolikhet kosta mer än man kunde vinna.

Utredningen anser med hänsyn till ovanstående överväganden att de vid taxeringen godtagna kostnaderna för bensin och smörjolja i och för sig bör kunna läggas till grund för kompensationen. Fråga uppkommer då om ett sådant förfarande påkallar någon ytterligare kontroll av dessa avdragsposter. Vid bedömandet härav skall man hålla i minnet att den skattskyldige i praktiken inte väljer mellan att yrka avdrag med 2 000 kr. eller att underlåta att ta upp några kostnader, utan i stället kan frestas att dra av exempelvis 500 kr. mer än han egentligen är berättigad till. Om marginals-katten är 40 %, vilket torde vara det normala för den aktuella inkomsttagargruppen, vinner han med ett sådant »extra avdrag» en skattelättnad på 200 kr. Om avdraget är kompensationsgrundande (med ovanstående kompensationsprocent) blir gottgörelsen 125 kr. Härifrån avgår emellertid marginals-katt med 50 kr. och vinsten blir således — utöver de 200 kronorna — endast 75 kr., vilket enligt utredningens mening är så litet att några särskilda kontrollåtgärder inte är erforderliga.

Fråga uppkommer därefter hur kommunikationen mellan taxeringsnämnden och kontrollstyrelsen skall ske. Utredningen har funnit det lämpligt att den kompensationsberättigade vid sin allmänna självdeklaration fogar en ansö-

kan, utformad på det sätt som visas på nästa sida. Sökanden skall själv fylla i blanketten med undantag för uppgifterna under rubriken »Tax.ndns anteckn.». Om taxeringsnämnden vid taxering till statlig inkomstskatt godtar avdraget i deklarationen för bensin och smörjolja markeras detta endast med signum av nämndens ordförande i kolumnen längst till höger i det inramade fältet. Ändring anges i vänstra kolumnen och bestyrks med signum till höger därom. Att avdraget ej prövats (fall 3 härovan) kan utmärkas med ett horisontellt streck i den vänstra kolumnen och signum till höger därom. Man skall hela tiden hålla i minnet, att taxeringsnämndens ordförande endast meddelar vad som förevarit vid deklarationsgranskningen. Det är alltså inte fråga om något beslut i kompensationsärendet. Därmed är frågor om besvär, meddelande om avvikelse m.m. besvarade. Taxeringsnämndens ordförande skickar över ansökan till kontrollstyrelsen. Någon kopia för taxeringsakten torde inte behövas.

Det här ovan skisserade systemet har vissa likheter med förfarandet vid fastställande och utbetalning av arealtillägg. Utredningen har funnit lösningen acceptabel. Det återstår här efter att diskutera vissa delfrågor inom ramen för denna lösning.

I det föregående har utredningen rent allmänt utgått från att rätten till kompensation skall tillkomma dem som i sitt förvärvsarbete använder motorsåg. Den valda lösningen medger inte kompensation i andra fall än då utgiften för drivmedel är avdragsgill vid inkomsttaxeringen, dvs. för andra fall än då användningen av motorsåg är förvärvsmässig. Utredningen har heller inte funnit några vägande skäl som talar för att man skulle försöka nå längre. De kvantiteter som används till motorsåg men som inte är avdragsgilla vid taxeringen torde vara

Ansökan om kompensation för bensinskatt som erlagts vid användning av motorsåg			
Efternamn		Samtliga förnamn	
Yrke/Titel		Föd.-år	-mån -dag
Hemortskommun ¹⁾	Församling/köping/municipalsamhälle ¹⁾		Länsbokstav ¹⁾
Kvarter o. nr/stadsåga/hemman, lägenhet ¹⁾		Gata/väg o. nr ¹⁾	
Nuvarande bostads- och postadress		Telefon	
För beskattningsåret _____ har i självdeklarationen kostnader för bensin och smörjolja till motorsåg avdragits med under förvärvsk. A. (ink. av jordbr.fast.)		Sökandens uppgifter	Tax.ndns anteckn.
» » C. (» » rörelse)		kr	
» » E. (» » tjänst)		kr	
Summa		kr	
¹⁾ Avser beskattningsåret		Sökandens underskrift	

små, både i de enskilda fallen och sammantagna.

Det är inte sällsynt att motorsåg, även vid förvärvsmässig användning, utnyttjas endast några timmar under ett år. I dessa fall är det tydligen endast små kvantiteter drivmedel som förbrukas och den erlagda bensinskatten är då ringa. Det kan enligt utredningens mening inte vara påkallat att genomföra en återbäring för dessa fall. Utredningen vill därför föreslå, att kompensation inte skall utgå om det kompensationsgrundande beloppet är lägre än 200 kr., dvs. att lägre belopp än 50 kr. inte skall betalas ut. Den enskildes förlust blir då — efter av-

drag för marginalskatten — i normalfallet högst 30 kr.

Som inledningsvis påpekats är det för närvarande regel att den enskilde arbetaren själv betalar bensinen till sin motorsåg. Det borde därför i och för sig vara möjligt att begränsa kompensationsrätten till dem som själva arbetat med motorsåg, dvs. att från rätten till kompensation utesluta arbetsgivare som tillhandahåller bensin. För denna lösning talar det förhållandet att det föreslagna systemet med schablonisering och med enkel kontroll är avsett för fall när kompensationen gäller endast smärre belopp, som regel högst 500—600 kr. En sådan begräns-

ning är emellertid inte tillfredsställande ur principiell synpunkt. Därtill kommer att man skulle gynna det nuvarande systemet, där arbetstagaren själv bekostar bensinen, och hindra en utveckling mot en kanske i vissa fall mera rationell ordning, där arbetsgivaren tillhandahåller redskap och drivmedel. Utredningen har alltså funnit att rätten till kompensation bör omfatta envar som haft kostnad för bensin vid förvärvsmässig användning av motorsåg. För de fall den kompensationsgrundande kostnaden är hög, förslagsvis över 4 000 kr., torde man bli nödsakad att överge den ovan beskrivna schablonberäkningen och i stället bestämman kompensationsbeloppet till 43 öre per liter förbrukad bensin. Hela prövningen bör i dessa fall överlätas på kontrollstyrelsen.

Såsom framgår av det föregående kan det ibland komma i fråga att den myndighet som har att fastställa kompensationen skall pröva vilken drivmedelsförbrukning — och ibland smörjoljeförbrukning — som skall vara kompensationsgrundande. Utredningen har, som redan inledningsvis antytts, funnit att en sådan prövning lämpligast sker hos kontrollstyrelsen. Skälen härför är bl.a. att kontrollstyrelsen administrerar en stor del av den indirekta beskattningen och redan nu i samband därmed har att pröva olika konsumenters förbrukning av skattepliktiga varor. Det bör också åligga kontrollstyrelsen att för varje beskattningsår till Kungl. Maj:t inge förslag beträffande den andel av kompensationsgrundande kostnad med vilken kompensation skall utgå. Ändring av procentsatsen kan behövas bl.a. vid ändringar av bensin- och smörjoljepriserna, av bensinskatten och av proportionen mellan drivmedels- och smörjoljeförbrukningen.

I föregående stycke erinrades om att kontrollstyrelsen ibland kommer att få pröva de omständigheter på vilka kom-

pensationen skall beräknas. Så blir fallet när taxeringsnämnden inte bedömt avdraget för bensin och smörjolja liksom när den kompensationsgrundande kostnaden överstiger 4 000 kr. Det återstår emellertid att avgöra om kontrollstyrelsen i andra fall skall vara bunden av taxeringsorganens prövning av kompensationsgrundande kostnad. Om även kontrollstyrelsen äger pröva denna kostnad, uppnår man visserligen en ytterligare kontroll men får å andra sidan ett divisionsansvar som synes leda till kompetenskonflikter. Enligt utredningens mening skulle en sådan ordning spoliera vad man tidigare vunnit i enkelhet ur administrativ synpunkt. Utredningen har därför stannat för att taxeringsmyndigheternas prövning i normalfallen bör vara bindande för kontrollstyrelsen.

Utredningen har ovan förutsatt att de som vill ha kompensation tar upp avdraget för bensin och smörjolja till motorsåg för sig i deklARATIONEN och vid denna fogar ansökan om kompensation. Vilka bör då följderna bli för den som underlåter detta?

Om avdraget inte specificerats skulle man i och för sig kunna tänka sig samma förfarande som när taxeringsnämnden på grund av skönsmässig bedömning av deklARATIONEN underlåtit att pröva avdraget. Den kompensationsgrundande kostnaden skulle alltså fastställas av kontrollstyrelsen. Man löper emellertid då risken att många underlåter att specificera kostnaderna i deklARATIONEN och att prövningen alltså i ett stort antal fall läggs på kontrollstyrelsen med de administrativa olägenheter som följer därav. Det är enligt utredningens mening inte orimligt att som villkor för rätt till kompensation kräva att den kompensationsgrundande kostnaden tas upp för sig i deklARATIONSHANDLINGARNA. Om detta underlåtes torde väl någon ansökan endast i undantagsfall fogas vid deklARATIONEN. I sådana

fall bör emellertid taxeringsnämndens ordförande på ansökan med ett horisontellt streck i kolumnen för den skattskyldiges uppgifter utmärka bristen i deklARATIONEN och, som vanligt, bestyrka detta med signum längst till höger.

Även när det gäller frågan om ingivande av ansökan synes undantag från huvudregeln kunna skapa administrativa olägenheter. Utredningen föreslår därför att ansökan obligatoriskt skall inges som bilaga till sökandens allmänna självdeklaration.

Kompensation är att anse som inkomst för det beskattningsår då utbetalning sker. Den som erhåller kompensation skall i sin deklARATION ta upp beloppet som inkomst under den förvärvskälla vari den kompensationsgrundande kostnaden avdragits. Eftersom kostnaden

normalt minskat den pensionsgrundande inkomsten, skall kompensationen tas upp som sådan inkomst. Kostnaden kan i vissa fall ha dragits av under mer än en förvärvskälla. I sådana fall torde kontrollstyrelsen till den skattskyldiges ledning få ange hur stor del av kompensationen som skall hänföras till resp. förvärvskälla. Utredningen förutsätter att kontrollstyrelsen kommer att underrätta taxeringsmyndigheterna om utbetalning av kompensation.

Utredningen har sökt beräkna de administrativa merkostnader som det allmänna skulle förorsakas genom utredningens förslag och därvid funnit att kostnaderna per år kan skattas till ca 300 000 kr. för taxeringsväsendet och ca 150 000 kr. för kontrollstyrelsen.

Snöskotrarna

Vid utarbetandet av förslaget i denna del har utredningen samrått med 1964 års rennäringsakkunniga och med Svenska samernas riksförbund.

För att få en uppfattning om hur mycket bensin som förbrukas vid användning av snöskotrar inom rennäringen har utredningen under maj månad genomfört en enkätundersökning bland de renskötande samerna. Förfrågningar utgick till 881 samer, varav dock endast drygt en tredjedel lämnat svar. Möjligheterna att dra några säkra slutsatser av undersökningen är alltså tämligen begränsade.

Den totala bensinförbrukningen under år 1966 uppgick enligt de inkomna svaren till närmare 210 000 l, vilket motsvarar en bensinskatt på ca 90 000 kr. Om än resultatet av undersökningen av flera anledningar är osäkert, torde dock så mycket stå klart som att bensinskattebeloppet för rennäringen totalt kan uppskattas till minst 100 000 kr. Att gå högre anser utredningen emellertid inte heller försvarligt. Vid utsändandet av förfrågningarna lämnades upplysning om syftet med undersökningen. Det synes därför uppenbart att de samer som har snöskoter är överrepresenterade bland de svarande.

Utredningen har i det avsnitt som behandlar motorsågarna allmänt diskuterat fördelar och nackdelar med individuell respektive kollektiv kompensation. Den lösning som förordats där är med hänsyn till de speciella beskattningsreglerna för rennäringen inte möjlig att tillämpa i det nu aktuella fallet. Inte heller ett system

med särskild ansökan och fristående prövning synes lämpligt. Dels skulle ansökningsförfarandet sannolikt bereda samerna betydande problem, dels skulle prövningen medföra kommunikations- och kontrollsvårigheter.

Utredningen har funnit att den bästa lösningen bör vara en form av kollektiv kompensation, särskilt som det belopp som skall återbäras inte är större än att det finns godtagbara användningsområden. Ur principiell synpunkt bör det vara riktigt att medlen ställs till samernas förfogande på sådant sätt att de själva får disponera över dem.

Enligt vad utredningen inhämtat kan Svenska samernas riksförbund anses representera nästan hela rennäringen. Anslutna till riksförbundet är samebyar och sameföreningar, i vilka de renskötande samerna är medlemmar. Utanför riksförbundet torde endast stå så kallade koncessionsbyar, där rennäringen emellertid spelar en förhållandevis liten roll. Riksförbundet håller varje år ett landsmöte, där samtliga anslutna samebyar och sameföreningar är representerade.

Utredningen föreslår att av bensinskattemedel årligen ett belopp om 100 000 kr. ställs till riksförbundets förfogande att användas enligt landsmötets beslut för ändamål som gagnar de renskötande samerna. Medlen kan utnyttjas bl.a. för stipendier och för kursverksamhet. I sådana fall bör även de, som inte genom sin sameby är anslutna till riksförbundet, kunna komma i fråga för bidrag. Vidare bör medlen, åtminstone i viss utsträckning, kunna användas för att stärka riks-

förbundets ekonomi, så att dess verksamhet till samernas nytta kan intensifieras.

Utredningen har här lämnat några exempel på lämpliga användningsområden. Det synes emellertid inte erforderligt att vid medlens överlämnande till riksförbundet ställa upp särskilda villkor för hur de bör disponeras. Det allmänna kan dock inte helt fransäga sig ansvaret här för. Utredningen anser att riksförbundet bör vara skyldigt att för varje år redovisa hur överlämnade bensinskattemedel

utnyttjats. En sådan redovisning skall lämpligen göras till en central myndighet, förslagsvis lantbruksstyrelsen som handlägger vissa andra samefrågor.

Som inledningsvis påpekades har utredningen samrått med 1964 års rennäringsakkunniga. Utredningen vill framhålla att resultatet av de sakkunnigas arbete kan ge anledning till en omprövning av kompensationsfrågan och att utredningens förslag därför i viss mån får anses som ett provisorium.

Sammanfattning

I betänkandet behandlar utredningen några av de problem som är en följd av att bensinskatten (f.n. 43 öre per liter) utgår även för bensin, som används för annat än vägtrafik och att således flera kategorier av förbrukare nödgas bidra till vägväsendet utan att ha motsvarande nytta därav.

Utredningen föreslår att de som yrkesmässigt använder motorsåg skall få individuell kompensation för den bensinskatt som utgår på den därvid förbrukade bensinen. Kompensationen skall enligt utredningens förslag i normalfallet utgöra 25 % av det avdrag för bensin och kedjesmörjolja till motorsåg som taxeringsmyndigheterna godtar vid taxering till statlig inkomstskatt. För vissa undantagsfall föreslås särskilda regler. Vid utarbetandet av sitt förslag har utredningen samrått med vederbörande intresseorga-

nisationer, som förklarat att de i allt väsentligt instämmer med utredningen.

Utredningen har beräknat att den totala bensinskatt som utgår vid användandet av motorsåg uppgår till drygt 20 milj. kr. om året.

Även vid användandet av snöskoter inom rennäringsen förbrukas skattepliktig bensin. Den totala bensinskatt som erläggs för denna bensin torde uppgå till minst 100 000 kr. per år. Utredningen föreslår att motsvarande belopp överlämnas till Svenska samernas riksförbund att användas för ändamål, som gagnar de renskötande samerna, t.ex. för stipendier och för kursverksamhet. Avsikten är inte att särskilda villkor skall ställas upp för medlens användande. I stället föreslår utredningen att riksförbundet i efterhand skall årsvis redovisa till lantbruksstyrelsen hur överlämnade belopp utnyttjats.

KUNGL. BIBL.
- 8 SEP 1967
STOCKHOLM

NORDISK UDREDNINGSSERIE (NU) 1967

1. Nordiskt institut för samhällsplanering.
2. Nordiskt samarbete inom forskningens och den högre undervisningens område.
3. Mellanriksväg Kiruna—Nordnorge.
4. Internordisk verkställighet med anledning av beslut rörande vårdnad om barn m. m.
5. Nordisk Institut for videreuddannelse i havekunst og landskabsplanlægning.
6. Dansk, norsk og svensk presses indhold af nordisk stof
7. Nordisk radio- och TV-konferens på Biskops Arnö.
8. Nordiska bestämmelser för skeppspotek.

STATENS

OFFENTLIGA UTREDNINGAR 1967

Systematisk förteckning

(Siffrorna inom klammer beteckna utredningarnas nummer i den kronologiska förteckningen)

Justitiedepartementet

Allmänna arvsfonden. [2]
Utsökningsrätt VI. [3]
Ny domkretsindelning för underrätterna. [4]
Partiell författningsreform. [26]
Förtidsröstning och gemensamma tvådagarsval. [27]
Tryckfrihet och upphovsrätt. [28]

Försvarsdepartementet

Tjänsteställning inom krigsmakten. Esselte. [15]

Socialdepartementet

Barnstugor. Barnavårdsmannaskap. Barnolycksfall. [8]
Narkotikaproblemet. Del I. [25]

Kommunikationsdepartementet

Länsförvaltningsutredningen. 1. Den statliga länsförvaltningen. I. [20] 2. Den statliga länsförvaltningen. II. Bilagor. [21]
Skatteförvaltningen. [22]
Länsindelingsutredningen. [23]
Transportkostnaderna i Gotlandstrafiken. [29]
Kanaltrafikutredningen. 1. Vänerns och Vätterns förbindelse med västerhavet. [32] 2. Vänerns och Vätterns förbindelse med västerhavet. Bilagor. [33]

Finansdepartementet

Statlig publicering. [5]
Finansiella långtidsperspektiv. [6]
Statskontorets programbudgetutredning. 1. Programbudgetering. Del I. [11] 2. Programbudgetering. Del II — Studier och försök. [12] 3. Programbudgetering. Del III — En sammanfattning. [13]
Lag om Skatterätt. [24]
Kompensation i vissa fall för bensinskatt som utgår till användande av motorsåg och snöskoter. [34]

Ecklesiastikdepartementet

Rikskonserter. [9]
Linköpings högskola. Del I. [10]
Skolans arbetstider. [14]
1958 års utredning kyrka—stat: VII. Folkbokföringen. [16] VIII. De teologiska fakulteterna. [17]
1962 års ungdomsutredning. Statens stöd till ungdomsverksamhet V. [19]
Filmens inflytande på sin publik. [31]

Jordbruksdepartementet

Den framtida jordbrukspolitiken. [7]

Inrikesdepartementet

Kommunal bostadsförmedling. [1]
Invandringen. [18]
Höga eller låga hus? [30]

BERLINGSKA BOKTRYCKERIET, LUND 1967

KUNGL. BIBL.
- 8 SEP 1967
STOCKHOLM